Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2016-01215

POL-30 Lee Stefan(UM) 20.10.2016

Asia
Ulkoasiainneuvosto kauppaministerikokoonpanossa 18.10.2016; EU-Kanada vapaakauppasopimus (CETA, Comprehensive Economic and Trade Agreement)

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 18.10.2016 - 18.10.2016

Aktiivisista yrityksistä huolimatta ministerikokous ei pystynyt antamaan yksimielistä hyväksyntäänsä CETA-paketille ennen 27.10. pidettävää EU-Kanada huippukokousta. BE ei ole edelleenkään saanut kaikilta alueparlamenteiltaan lupaa antaa hyväksyntäänsä. Bulgaria ja Romania jatkavat kahdenvälisiä keskusteluja Kanadan kanssa viisumikysymyksensä ratkaisemiseksi. Eurooppa-neuvostossa 22.10. palataan muiden kauppapolitiikkaa koskevien aiheiden lisäksi CETA-keskusteluun, jolloin toivottavasti viimeiset varaumat saadaan poistettua. CETA-paketti hyväksytään kirjallisella menettelyllä Eurooppa-neuvoston jälkeen ja ennen huippukokousta. Jokaisen EU-maan suostumus (allekirjoitus) tarvitaan ennen huippukokousta, jotta EU voi allekirjoittaa sopimuksen Kanadan kanssa.

Ulkomaankauppaministereiden kokouksen ainoana aiheena oli EU-Kanada vapaakauppasopimusta (*Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA*) koskevan paketin hyväksyminen. Pakettiin kuuluu kolme neuvoston päätöstä (allekirjoitus (*signature*), väliaikainen soveltaminen (*provisional application*) ja neuvottelujen päättäminen (*conclusion*)) sekä EU:n ja Kanadan välinen yhteinen tulkintaselitys (*Joint Interpretative Declaration).*

Puheenjohtajamaa Slovakia korosti CETA:n olevan tärkeä askel EU-Kanada -suhteiden vahvistamisessa ja syventämisessä. Kansalaisten, kuluttajien ja yritysten pitää päästä siitä mahdollisimman pian hyötymään. Sitova yhteinen tulkintaselitys vastaa kansalaisten pitkäaikaisiin huoliin. Se ei muuta sopimuksen sisältöä, vaan selventää sitä. Tämän lisäksi annetaan lukuisia muita julistuksia ja lausumia, joista osa sitoo neuvostoa ja jäsenmaita yhteisesti. Osa on jäsenmaiden kansallisia lausumia, joissa korostetaan itselle tärkeitä asioita. Nämä julistukset ja lausumat eivät sido Kanadaa.

Kauppakomissari Malmström korosti puheenvuorossaan sopimuksen aikaansaamisen tärkeyttä Euroopalle kaikkein samanmielisimmän maan, Kanadan, kanssa. Jos epäonnistumme tässä, niin EU:n kauppapoliittinen uskottavuus on vaarassa. Vastauksia kansalaisten esittämiin huoliin on yritetty löytää yhteisen tulkintaselityksen avulla. Kun sopimus Kanadan kanssa saadaan allekirjoitettua, niin se siirtyy Euroopan parlamentin käsittelyyn. Euroopan parlamentin hyväksynnän jälkeen voidaan aloittaa sopimuksen väliaikainen soveltaminen. Se tuo saman tien hyötyjä tullessaan. Samanaikaisesti jokaisessa jäsenmaassa käynnistyy kansallinen ratifiointiprosessi, joka vie oman aikansa. CETA:a tulee tarkastella omanaan, eikä linkittää sitä muihin sopimuksiin, joista parhaillaan neuvotellaan.

CETA on hyvin edistyksellinen sopimus, jossa ensi kertaa mukana myös konsultointivelvollisuus sidosryhmien kanssa.

Jäsenmaat päätyivät esittämään runsaasti tukipuheenvuoroja, kiittäen Komissiota ja puheenjohtajaa hyvästä työstä, korostaen sopimuksen allekirjoittamisen tärkeyttä ja sopimuksen mukanaan tuomia hyötyjä. Todettiin, että Kanada on ollut hyvin joustava EU:n suhteen, mutta kärsivällisyys alkaa olla lopussa. Jäsenmaissa on tuotu viime hetkellä pöytään uusia huolenaiheita, joihin on pyritty vastaamaan mm. yhteisellä tulkintaselityksellä sekä lukuisilla lausumilla ja julistuksilla. Kanadassa on 37 miljoonaa kansalaista ja EU:ssa 743 miljoonaa. Yhdessä voidaan muokata globaaleja kaupan sääntöjä tai antaa se muiden maiden tehtäväksi. Korostettiin myös, että CETA on yksi parhaista vapaakauppasopimuksista, joka vastaa kansalaisten pitkäaikaisiin huoliin. Olemme kuitenkin epäonnistuneet viestinnässä kansalaisillemme. Meidän ei pidä mennä takaisin vanhanaikaisiin sopimuksiin, joissa mm. kestävä kehitys ei ole mukana ja kansalaisyhteiskuntaa ei konsultoida. CETA on uusi edistyksellinen tapa toteuttaa kauppapolitiikkaa. Edistyksellinen CETA-sopimus tulee toimimaan mallina muille EU:n neuvottelemille kauppasopimuksille, kuten Yhdysvaltojen kanssa neuvoteltavalle TTIP-sopimukselle ja Japanin kanssa neuvoteltavalle vapaakauppasopimukselle. Jäsenmaat pitivät myös hyvänä, että selvennystä oli saatu sääntely-yhteistyön säilymiseen vapaaehtoisena.

Esiin nousi myös Saksan perustuslakituomioistuimen 17.10. kirjallisesti antama päätös CETA:a koskien. Perustuslakituomioistuimen päätös ei muuta Saksan kantaa sopimuksen hyväksymiselle, mutta se edellyttää tiettyjä juridisiaa selvennyksiä, jotka Saksan mukaan voidaan kattaa neuvoston yhteisillä ja Saksan kansallisilla lausumilla. Perustuslakituomioistuimen pyytämät selvennykset koskevat mm. sitä, että CETA:a sovelletaan väliaikaisesti vain niiltä osin, mikä kuuluu EU:n yksipuoliseen toimivaltaan. Jaettuun ja kansalliseen toimivaltaan kuuluvia, sopimuksen kattavia asioita sovelletaan vasta sitten, kun sopimus kokonaisuudessaan astuu voimaan. Perustuslakituomioistuin halusi vahvennusta myös siihen, ettei sopimusta muuteta sen väliaikaisen soveltamisen aikana ja sitä, että jäsenmailla säilyy oikeus keskeyttää väliaikainen soveltaminen, jos kansallisen ratifioinnin aikana havaitaan ristiriita perustuslain kanssa. Saksa pitää CETA:a hyvänä sopimuksena ja on tärkeää, että EU yhdessä Kanadan kanssa pääsee määrittelemään globaaleja kaupan sääntöjä. Huonoin tilanne syntyy, jos globaaleja sääntöjä ei aseteta ja rakennamme muureja ympärillemme.

Suomi kehotti kaikkia jäsenmaita avustamaan komissiota, jotta sopimus saadaan voimaan. Jäsenmaiden tulisi nyt ajatella EU:n yhteistä etua ja uskottavuutta kapeiden kansallisten intressien sijaan. On erotettava koska on aika taistelulle ja koska on päätöstenteon aika. Tavoitteena on parempien kaupansääntöjen luominen globaalisti. Olemme saaneet hyvän sopimuksen, joka vastaa hyvin myös kansalaisyhteiskunnan esittämiin huoliin (esim. kestävä kehitys), myös kiitos näiden aktiivisuuden. Keskustelun pitkittyminen kuitenkin antaa aihetta perusteettomille epäluuloille itse sopimusta ja laajemmin vapaakauppaa vastaan.

Belgia valitteli, ettei voi antaa edelleenkään hyväksyntäänsä CETA-paketille. Liittovaltiotasolla Belgia kannattaa sopimuksen hyväksymistä, mutta haaste on alueparlamenttitasolla. Alueparlamenttien (5) täytyy antaa hyväksyntänsä sopimuksen allekirjoittamiselle. Liittovaltiotasolla jatketaan keskusteluja alueparlamenttien kanssa. Belgian edustaja toivoi, että Eurooppa-neuvostossa Belgia voi kertoa varaumansa poistumisesta, jotta EU-Kanada huippukokous 27.10. voidaan järjestää.

Bulgaria ja Romania totesivat, että heillä ei ole kommentteja CETA:a koskevien tekstien sisältöön, mutta koska kahdenväliset neuvottelut Kanadan kanssa viisumivapaudesta edelleen jatkuvat, niin he eivät voi antaa lopullista hyväksyntäänsä paketin hyväksymiselle.

Ministerit kävivät keskustelua uusien lausumien ja julistusten sisällöstä Saksan perustuslakituomioistuimen pyytämien selvennysten pohjalta ja pääsivät kokouksen lopulla

sopimukseen niiden sisällöstä. Jäsenmaat eivät katsoneet lausumien ja deklaraatioiden sisältöä kiistanalaiseksi. Neuvoston oikeuspalvelu korosti, että jokaisella jäsenmaalla on omat perustuslailliset ratifiointiprosessinsa, joihin ei oteta kantaa.

CETA-pakettia ei voitu ministerikokouksessa lopulta hyväksyä voimassa olevien varaumien vuoksi. Eurooppa-neuvostossa asia nostetaan vielä esiin, jolloin toivon mukaan viimeiset kansalliset varaumat saadaan poistettua. Tämän jälkeen kuin yhteisymmärrys on saavutettu, paketti hyväksytään kirjallisessa hyväksymismenettelyssä. Ennen EU-Kanada huippukokousta 27.10. kaikkien jäsenmaiden täytyy allekirjoittaa sopimus omalta osaltaan.

Suomen edustajat

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	Kanada, vapaakauppasopimusneuvottelut, UAN Ulkoasiainneuvosto
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM